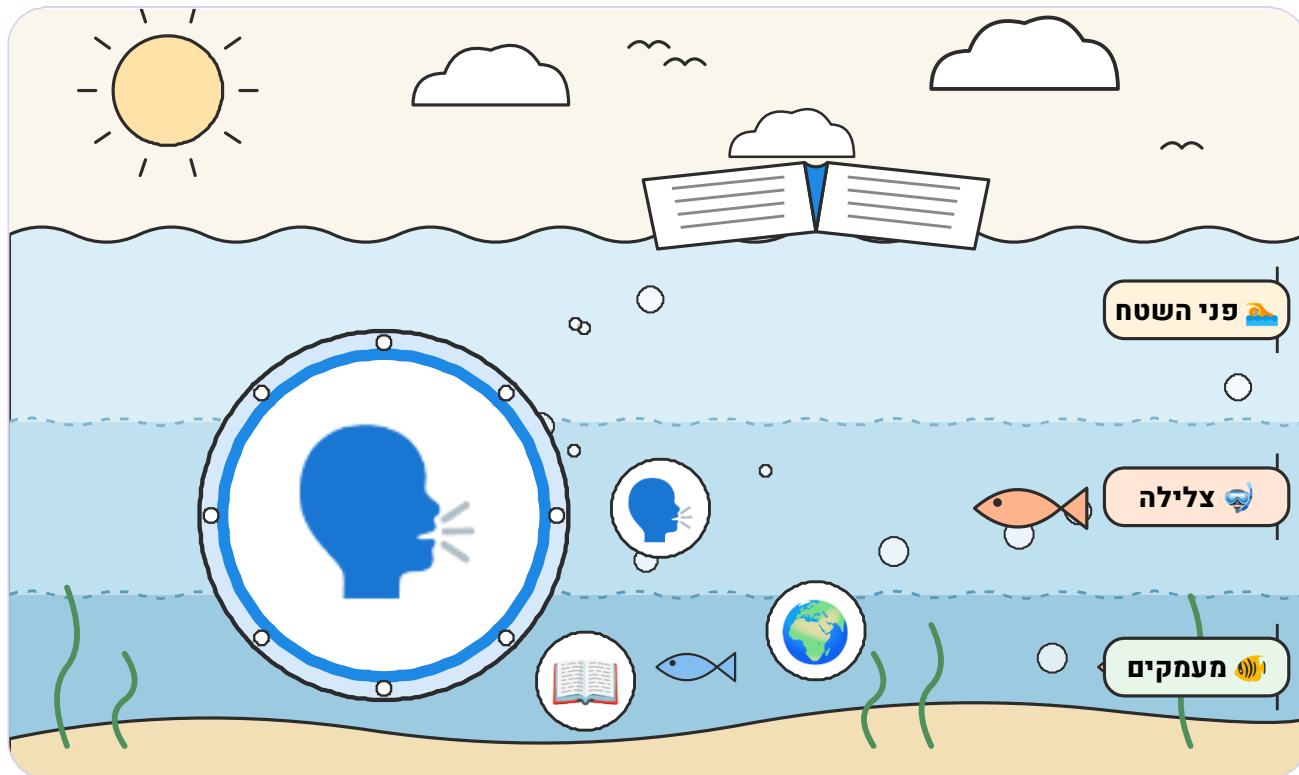

חוברת מלמיד • קריאה והבנה • עולים (עברית בניקוד + מילון)

שפות: אלפי קולות בעולם אחד

7,170 שפות – ואחת מהן חזרה לחיים, השפה השלישית של נטע, ארבעה כללים שבאמת עובדים בלימוד שפה, ולמה ללמוד שפה נשיש מתרגם? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: ארבעה כללים ללמוד שפה
- 11 חלק א' – שחיה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איה משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוזרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

עולים

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – עולים. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- לאתר מידע גלוי בטקסט מידעי עם טבלה, ולהסיק מסקנות על מגוון השפות בעולם ועל האתגרים בשימורן.
- לזהות את מבנה הטיעון בטקסט טיעוני: טענה, נימוקים וראיות, טענת נגד והפרכה, מסקנה ומילות קישור. לגבש עמדה מנומקת על לימוד שפות בעידן התרגום האוטומטי.
- להכיר דרכים יעילות ללימוד שפה, לכבד את שפת הבית של כל תלמיד ותלמידה, ולתרגל את כלי מעש"ה לעזרה לחבר או לחברה שלומדים שפה חדשה.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים את פסקת העברית ואת הטבלה מהטקסט המידעי, ושואלים: למה מספר השפות הוא תמיד הערכה? אחר כך קוראים את סוף סיפורה של נטע ('הייתה לי סיבה'), וכל תלמיד ותלמידה כותבים כלל אחד מארבעת הכללים שינסו השבוע. מסיימים בשאלה אחת לדיון: תרגום אוטומטי הוא כלי עזר או תחליף?

שאלת פתיחה לכיתה

נסו לומר 'שלום' בכל השפות שאתם מכירים: מהבית, מהמשפחה, מהשכונה ומהסבתא. כמה שפות שונות יש בכיתה שלנו? ומה לדעתכם קורה לשפה שאף אחד כבר לא מדבר בה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ושייכות: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

מעש"ה מתחבר ישירות לנושא: עלמה בסיפור, וגם חברים וחברות בכיתה, יכולים לעזור למי שלומד/ת שפה. מ – מחויבות ('אני כאן איתך'), ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו, כי כל טעות היא צעד), ש – שאלות ('מה עוזר לך? איך אומרים את זה בשפה שלך?'), ה – הבניית רצף (מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו ומה הלאה). עש"ן ד"ק עוזר כשנתקעים בדיבור מול כולם או בבחינה בעל פה: ע – עצור, ש – שרירים (לכווץ אגרופים ולשחרר לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי ('אני יודעת/יותר ממה שנדמה לי'), ק – קדימה (צעד קטן אחד וממשיכים). גש"ר מאח"ד מציע ערוצים ללימוד השפה ולהתמודדות עם הפחד לטעות: חברה (שותף/ת לתרגול), דמיון (קשר בין מילה לתמונה), רגש (שירים), שכל (חיפוש חוקיות), אמונה וערכים (שפת הבית כזהות) וגוף (לומר בקול ולתנועה). מילים חדשות, מבטא זר והפחד לטעות? מעש"ה לחברה/ שלומד/ת שפה: מחויבות – 'אני כאן איתך', עידוד – כל טעות היא צעד, שאלות שמפעילות חשיבה – 'איך אומרים את זה בשפה שלך?', והבניית רצף – מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו, מה הלאה.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה: 'שלום' בכל השפות	סבב קצר: כל תלמיד ותלמידה אומרים 'שלום' בשפה שהם מכירים, מהבית, מהמשפחה או מהשכונה. רושמים על הלוח כמה שפות יש בכיתה. שאלת הפתיחה: מה קורה לשפה שאף אחד כבר לא מדבר בה? מדגישים שכל שפת בית היא אוצר ושלא צוחקים על מבטא.
10	פני המים: כ-7,000 שפות ואחת שחזרה לחיים	לפני הקריאה מנחשים כמה שפות יש בעולם. קוראים את הטקסט המידעי. בתחנת העצירה כל תלמיד ותלמידה ממיינים שפה מוכרת לאחת משורות הטבלה. עונים על שאלה אחת מהטבלה ודנים בשאלה: למה מספר השפות הוא תמיד הערכה? (שפה או ניב).
8	מתחת למים: השפה השלישית של נטע	קוראים את הסיפור בקול, ועוצרים אחרי ההודעה הקולית: מה היה רגע ההצלחה של נטע, ומה היה המחיר בדרך? מזהים בסיפור את שלבי מעש"ה אצל עלמה: 'אני כאן איתך', 'כל טעות היא צעד', 'איך אומרים את זה בשפה שלך?' וסיכום של מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו ומה הלאה.
7	ארבעה כללים שבאמת עובדים	מציגים את ארבעת שלטי הצלילה: קצת וקבוע, קלט חי, דיבור אמיץ, קשר אישי. משחק מיון בזוגות: צעד של לומד/ת חכם/ה או מלכודת? כל זוג משנן את הכללים בלי להציץ ובוחר כלל אחד שיהיה לו הכי קשה ליישם.
10	המעמקים: למה ללמוד שפה כשיש תרגום?	קוראים את הטקסט הטיעוני. בקבוצות מסמנים טענה, נימוק וראיה, טענת נגד והפרכה ומסקנה, ומקיפים מילות קישור (אולם, לפיכך, יתרה מזו, אף על פי כן). דיון קצר: האם התרגום האוטומטי הוא כלי עזר או תחליף? כל צד מביא נימוק אחד.
5	סיכום וכרטיס יציאה	כל תלמיד ותלמידה עונים על כרטיס יציאה אחד לבחירה. מסיימים בסבב של מילה אחת: מילה משפת הבית שהייתי רוצה ללמד את הכיתה.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיית שלושת המפלסים: לפני הקריאה מנחשים ומפעילים ידע קודם (כמה שפות? איך לומדים שפה?). בזמן הקריאה עוצרים בתחנות העצירה, ממיינים לטבלה ומסמנים. אחרי הקריאה צוללים מפני המים (מה כתוב), מתחת למים (מה הכוונה ולמה הכותב/ת בחר/ה כך) אל המעמקים (מה זה אומר עליי). תשובות לשאלות הסגורות: בטקסט המידעי כ-7,000 שפות לפי ההערכות. הקושי בספירה הוא הגבול בין שפה לניב. אין שפת סימנים עולמית אחת. העברית היא שפה עתיקה שחזרה להיות שפת דיבור. אצל נטע: רבע שעה כל בוקר, וסיבה אישית היא מנוע הלמידה.
- דיוק בעובדות: הנתונים 'כ-7,000 שפות' וכ-40% בסכנה מוצגים כהערכות, וכדאי להסביר לתלמידים ולתלמידות שזו לא ספירה מדויקת. את הפרטים על אליעזר בן יהודה (המילה 'מילון' כאחת הראשונות שחידש, חלקו בהקמת ועד הלשון, והשלמת המילון שלו אחרי מותו) מומלץ להציג כמסורת מקובלת (לוודא). על הנתון 'מחקרים רבים' על דרלשוניות כדאי לשאול בכיתה: האם זו ראייה מספיקה? זה תרגול טוב של קריאה ביקורתית.
- מרחב בטוח: יש בכיתה עולים ועולות ותלמידים ותלמידות ששפת הבית שלהם אינה עברית. מזמינים לשתף מילים משפת הבית, אבל לא מחייבים אף אחד לדבר מול הכיתה. לא מתקנים מבטא ולא צוחקים עליו, ואם מישו צוחק, עוצרים בעדינות ומזכירים שמבטא הוא סימן לידיעת יותר משפה אחת. השיעור הוא תמיכה ולא טיפול. אם עולה קושי רגשי, בדידות או פגיעה חברתית, פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – עולים

מקבלים כל תשובה: המילה 'שלום' בשפת הבית ומילה אהובה בעברית, גם בכתב של שפת הבית. מעודדים, בלי לחייב, לומר את המילה בקול, ולו אחרי שאר הכיתה. מפתח: רבע שעה, עוזר ללמוד, שירים בשפה החדשה. כדאי להזכיר: 'אני יודע/ת שתי שפות, זה כוח!'

מפתח תשובות למורה – עולים. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. רבע שעה
2	א. עוזר ללמוד
3	ג. שירים בשפה החדשה
4	1. נכון 2. לא נכון 3. לא נכון 4. נכון
6	„טעות זה לא נורא...”
7	קצת כל יום ← ☒ עוזר; לפחד לדבר ← ☐ לא עוזר; לשמוע שירים ← ☒ עוזר; לצחוק על מבטא ← ☐ לא עוזר
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דרך האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתך יקרה בסיפור?

מקרא סימנים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר בניהול

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
קלל	rule	
רבע שעה	a quarter of an hour (15 minutes)	
טעות	mistake	
לזכור	to remember	
כוח	strength, power	
שפה	language	
כל יום	every day	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקוקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

שפות: אלפי קולות בעולם אחד
עולים

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

שפות: אלפי קולות בעולם אחד
עולים

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

שפות: אלפי קולות בעולם אחד
עולים

כלים לקריאה

פרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל פרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

rule	כלל
a quarter of an hour (15 minutes)	רבע שעה
mistake	טעות
to remember	לזכור
strength, power	כוח
language	שפה
every day	כל יום
language	שפה

אַרבעַה פֿללים ללמוד שפה

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר בדיקוד. אתם לומדים עברית. מה עוזר לכם ללמוד? כתבו דבר אחד.

הניחוש שלי:

מילון קטן

קלל

rule

רבע שעה

a quarter of an hour (15 minutes)

טעות

mistake

לזכור

to remember

כוח

strength, power

שפה

language

הערות שלי

1 אני לומד/ת שפה חדשה.

2 כלל 1: קצת כל יום. רבע שעה כל יום זה טוב.

3 כלל 2: לשמוע. אני שומע/ת שירים וסרטים בשפה החדשה.

4 כלל 3: לדבר. אני מדבר/ת מהיום הראשון.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

5 טעות זה לא נורא. טעות עוזרת ללמוד.

6 כלל 4: מלה ותמונה. אני מחבר/ת מלה חדשה לתמונה שלי.

7 כך קל יותר לזכור.

8 גם השפה שלי חשובה. אני יודע/ת שתי שפות, וזה כוח!

שאלות לפי עומק • עולים

אַרְבַּעַה פְּלָלִים לְלִמּוּד שָׁפָה

שם:

חלק א' – שחיה על פני השטח

בואו נמצא מידע בטקסט!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

כמה זמן ללמוד כל יום?

ב רבע שעה

א שלוש שעות

ג שבוע

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

טעות זה...?

ב אסור

א עוזר ללמוד

ג נורא

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה טוב לשמוע?

א רעש

ב שקט

ג שירים בשפה החדשה

שאלות לפי עומק • עולים

אַרְבַּעַה כָּלָלִים לְלִמּוּד שָׂפָה (המשך)

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
בטקסט יש ארבעה כללים.	☐	☐
טעות זה נורא.	☐	☐
טוב ללמוד שלוש שעות כל יום.	☐	☐
אני מחבר/ת מלה חדשה לתמונה.	☐	☐

איצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

שבוע

תמונה

טעות

יום

מחסן מילים:

1. רבע שעה כל _____ זה טוב.

2. _____ עוזרת ללמוד.

3. אני מחבר/ת מלה חדשה ל _____ שלי.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נחשוב ונחבר רעיונות מהטקסט.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט על טעות.
- סמנו בירוק את המשפט: מה אני שומע/ת בשפה החדשה.
- לחצו על המשפט על טעות

שאלות לפי עומק • עולים

אַרְבַּעַה כָּלָלִים לְלִמּוּד שָׂפָה (המשך)

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מה עוזר ללמוד שפה, ומה לא עוזר? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	עוזר ✓	לא עוזר
קצת כל יום	☐	☐
לפחד לדבר	☐	☐
לשמוע שירים	☐	☐
לצחוק על מבטא	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין המילה לתרגום

א. to speak	1. שפה
ב. language	2. לשמוע
ג. picture	3. לדבר
ד. to hear	4. תמונה

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

בחרו 3 כללים מהטקסט. כתבו מה עושים בכל כלל.

הכלל	מה עושים?	אני עושה את זה? (כן / לא)

שאלות לפי עומק • עולים

אַרְבַּעַה פְּלָלִים לְלִמּוּד שָׁפָה (המשך)

שם:

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם: מה אתם חושבים ומרגישים?

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

איזה כלל מהטקסט יכול לעזור לדניאל? מה אפשר להגיד לו?

מקרה לבחינה: דניאל לא מדבר

דניאל בא לישראל לפני חודש. הוא מבין קצת עברית. הוא לא מדבר בכיתה, כי הוא מפחד לטעות.

קתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

השלימו: המילה 'שלום' בשפה שלי היא _____. מלה אחת שאני אוהב/ת בעברית: _____. (אפשר לכתוב גם בשפה שלכם, ולהגיד את המילה בקול לכיתה)

שאלות לפי עומק • עולים

אַרְבַּעַה כָּלָלִים לְלִמּוּד שָׁפָה (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

לְפָנַי שְׁאֵנִי מְדַבֵּר/ת בְּעֵבְרִית בְּכֶתֶה, אֲנִי מְתַרְגֵּם/ת. הַשְּׁלִימוּ לְפִי עֵשׂ"ן ד"ק: ע –
אֲנִי עוֹצֵר/ת. ש – אֲנִי מְכוּץ/ת וּמְשַׁחֲרֵר/ת אֶת הַשְּׂרִירִים. נ – אֲנִי נוֹשֵׁם/ת לֹאט. ד
– אֲנִי אוֹמֵר/ת לְעֶצְמִי: ____ . ק – אֲנִי מְדַבֵּר/ת!

שיח בקיפה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- איזו שפה מדברים אצלכם בבית או במשפחה? מה אתם אוהבים בה, ואיזו מלה ממנה הייתם רוצים ללמד את הכיתה?
- האם תרגום אוטומטי יכול להחליף חבר או חברה שמדברים את השפה שלכם? מה הוא יכול לעשות, ומה לא?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

בְּחַרוּ מִלָּה חֲדָשָׁה בְּעֵבְרִית. צִיְרוּ תַּמוּנָה לַמִּילָה, וְכָתְבוּ אֶת הַמִּילָה מִתַּחַת.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להגיד שני כללים ללמוד שפה.
			אני יודע/ת שטענות עוזרת ללמוד.
			אני יודע/ת לחבר מלה חדשה לתמונה.

כרטיס יציאה

שפות: אלפי קולות בעולם אחד • עולים

שם:

כיתה:

תאריך:

1. כלל אחד שאני רוצה לעשות מחר: _____

2. מלה חדשה שלמדתי היום: _____

3. אני יודע/ת שתי שפות: _____ ו _____

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • שפות: אלפי קולות בעולם אחד • חוברת תלמיד לעולים 🤿

